

Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΟΥΧΤΣΟΓΛΟΥΣ

Ο Σταύρος Κουχτσόγλους γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 1878. Σύμφωνα με στοιχεία του ανιψιού του, δικηγόρου Νίκου Κουχτσόγλου, ο Σταύρος Κουχτσόγλους καταγόταν από την Προποντίδα της Θράκης. Στάλθηκε να φοιτήσει στο Γυμνάσιο Τσοτυλίου Κοζάνης, ένα σχολείο-αναμορφωτήριο της εποχής. Αφιερώθηκε, όμως, από νωρίς στην πάλη για την κοινωνική επανάσταση. Από νεαρός εργάστηκε ως τσιγαράς. Εργάστηκε, επίσης, στον Πειραιά ως ναυτεργάτης.

Έζησε πολυτάραχη ζωή και επηρεάστηκε από τις ιδέες του Μιχαήλ Μπακούνιν και άλλων αναρχικών στοχαστών. Ταξίδεψε σε αρκετές χώρες της Ευρώπης, όπου συμμετείχε σε πάμπολλα αναρχικά ξεσπάσματα και εργατικές εξεγέρσεις. Σύμφωνα με τον ανιψιό του, το 1912 συμμετείχε μάλλον σε συνέδριο αναρχικών στην Ισπανία. Απέκτησε έτσι δεσμούς και επαφές με αναρχικές οργανώσεις και εφημερίδες αρκετών χωρών. Στην Κωνσταντινούπολη και την Αλεξάνδρεια πρωταγωνίστησε σε εργατικές κινητοποιήσεις οι οποίες πολλές φορές εξελίσσονταν σε βίαιες συγκρούσεις με το κράτος και τους εργοδότες. Επίσης, σε νεαρή ηλικία, φέρεται ότι συμμετείχε ως εθελοντής στο στρατό του Γαριβάλδη και πήρε μέρος σε αρκετούς πολέμους με επαναστατικό και απελευθερωτικό χαρακτήρα. Υπήρξε, ταυτόχρονα, αξιόλογος μελετητής των έργων των Μπακούνιν, Κροπότκιν, Ρεκλύ, Ζαν Γκραβ και Μαλατέστα. Τον τελευταίο, μάλιστα, τον είχε γνωρίσει προσωπικά και συνεργάστηκε μαζί του στην Αίγυπτο. Ο Σταύρος Κουχτσόγλους ήταν αυθεντικός και ολοκληρωμένος αναρχικός, και είχε ευρεία θεωρητική μόρφωση και μεταχειριζόταν εύκολα αποσπάσματα από όλους τους αναρχικούς θεωρητικούς, όπως έγραψε ο Άγις Στίνας.

Έγραψε ένα κείμενο-απάντηση στις διάφορες θεωρίες μαρξιστών, κυρίως του Νικολάι Μπουχάριν, για τον αναρχισμό. Στο κείμενο αυτό αποκαλύπτεται ότι ο Κουχτσόγλους είναι ξεκάθαρα αναρχοκομμουνιστής με συνδικαλιστικές απόψεις και περιεχόμενο δράσης. Σε κάποιο σημείο ασκεί έμμεση πολεμική και στον αναρχικό σοσιαλισμό (κολεκτιβισμό), όχι, μάλλον, από ζήτημα αρχής, αλλά, προφανώς, επειδή θέλησε να εναντιωθεί στη λενινιστική αριστερά που άρχισε να εμφανίζεται τότε στον «ελλαδικό» χώρο και που ο ίδιος «προφήτευσε», κατά κάποιο τρόπο, τη διαμόρφωση και κατάληξη της τάσης αυτής μέσω του πλήρους ελέγχου εκ μέρους της του συνδικαλιστικού κινήματος από τη δεκαετία του 1920 και έπειτα.

Το 1912 εκδόθηκε στο Κάιρο μια μπροσούρα του με τον ίδιο τίτλο «Κάτω η μάσκα». Έγραψε, επίσης, ακόμα μπροσούρα με τίτλο «Η γέννηση και διαίρεση του σοσιαλισμού», μια μελέτη για το μέλλον της Κομμουνιστικής Διεθνούς (που έχει χαθεί), αρκετά άρθρα σε περιοδικά και εφημερίδες καθώς και επαναστατικά ποιήματα.

Μετά τις διώξεις στην Αίγυπτο, εγκαταστάθηκε στην Αθήνα και μαζί με τους Κώστα Σπέρα, Δημήτρη Φανουράκη και άλλους, προσπάθησε να πείσει τους εργάτες να απομακρυνθούν από τον κίνδυνο να εξαρτηθεί και να αφομοιωθεί το τότε συνδικαλιστικό κίνημα από το νεαρό ΣΕΚΕ (ΚΚΕ). Στο τέλος, εγκαταστάθηκε στο Βόλο από όπου προώθησε τις αναρχοκομμουνιστικές και συνδικαλιστικές

ιδέες και έγραψε αρκετά άρθρα στην επαναστατική συνδικαλιστική καθημερινή εφημερίδα «Άμυνα», αρχισυντάκτης της οποίας ήταν ο Ηρακλής Αποστολίδης. Μερικά από αυτά τα άρθρα είναι τα «Κάτω η Μάσκα» - που παραπέμπει στον τίτλο της μπροσούρας που αναφέραμε πριν – «Ποιος είναι ο κλέφτης και ποιος ο νοικοκύρης» (16 Ιουνίου 1920), «Το πρόγραμμα των εν παρενθέσει κομμουνιστών» (28 Σεπτεμβρίου-22 Οκτωβρίου 1920), «Δεν ψηφίζω» (2 Νοεμβρίου 1920), τα οποία και παρατίθενται στη συνέχεια, το «Περί ενός κύκλου» (3 Νοεμβρίου 1920) και άλλα.

Μετά την εκδίωξη των αναρχοσυνδικαλιστών από τη ΓΣΕΕ και το Εργατικό Κέντρο Αθήνας (ΕΚΑ) από το ΚΚΕ, ο Σταύρος Κουχτσόγλου συνέβαλε στην ίδρυση της Ομοσπονδίας Καπνεργατικών Σιγαροποιητικών Σωματείων (γύρω στο 1921-1922), διαδίδοντας τις αναρχοσυνδικαλιστικές ιδέες. Βέβαια, οι ρεφορμιστές δεν έχαναν ευκαιρία να συκοφαντήσουν και να λοιδορήσουν, όχι μόνο τον Σ. Κουχτσόγλου, αλλά και όλους τους υπόλοιπους αναρχικούς και επαναστάτες συνδικαλιστές της εποχής. Διαβάζουμε στην εφημερίδα «Σοσιαλισμός» στις 21 Οκτώβρη 1918:

ΟΙ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΑΙ ΚΑΠΝΕΡΓΑΤΑΙ

Σύντροφοι,

Την περασμένη εβδομάδα οι ενταύθα αφιχθέντες για το Συνέδριο αντιπρόσωποι των καπνεργατικών σωματείων, εψήφισαν τον οργανισμόν της «Καπνεργατικής Ομοσπονδίας». Σύμφωνα με τα πρώτα άρθρα του Καταστατικού απαγορεύεται η ανάμιξις της Ομοσπονδίας στα πολιτικά, στις εκλογάς κτλ. Μ' άλλους λόγους, οι καπνεργάται μας, των οποίων η πλειονοψηφία ευρίσκεται ακόμη εις φεουδαλικήν πνευματικήν κατάστασιν, εψήφισαν προγράμματα αναρχικά με μάσκαν συνδικαλιστικήν. Πού; Στην Ελλάδα! Το εξωφρενικόν αυτό αποτέλεσμα οφείλεται, κατά το ήμισυ, σε δύο τρεις αναρχίζοντας τύπους που μας ήρθαν από την ασυνάρτητη ιδεολογική κίνηση της Αιγύπτου. Κατά το άλλο ήμισυ, η αναρχία που ήρχισε να εισέρχεται στην εργατική κίνηση για να την οπισθοδρομήσει σε απέραντες βυζαντινολογικές συζητήσεις και λυσσαγμένους καβγάδες παθών, οφείλεται σε κείνους τους σοσιαλιστικώς αναλφάβητους που «εμόρφωναν» εργάτας χωρίς κανένα σύστημα, που επήραν νεοφωτίστους από τα Κέντρα μας και τους μετέτρεψαν εις ασυναρτήτους κοροφεξαλάδες ώστε να ψηφίσουν σήμερα τον συνδικαλισμόν και οποιονδήποτε «ετσιθελισμόν».

Αυτοί - δηλαδή οι ανοργάνωτοι «οργανωταί» της οδού Ευρειπίδου - είναι οι ηθικοί αυτουργοί του κτυπήματος που δίνουν σήμερα εν τη αφελεία των οι καπνεργάται κατά των συμφερόντων της τάξεώς μας. Η «οργάνωσις» - «Αρλούμπα» είνε εκείνη που περιποιήθηκε όσους αμαθείς και ανισορρόπους τύπους εδιώχνομε εμείς ως αδιορθώτους από τα Κέντρα μας και τους έδωσε το τουπέ να γίνουν δάσκαλοι νέας σοσιαλιστικής σχολής!

Αυτοί είναι οι καρποί της οδού Ευρειπίδου. Και δεν μένει παρά να θέσει επί κεφαλής της τον Συμπολίτην - Μποέμ. Εβοήθησαν οι «οργανωταί» στη χειραφέτηση του Έλληνος εργάτου, όσον κι' αυτός.

Λ.Μ.

Λίγο πριν το ξέσπασμα του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, όπως αφηγείται ο Άγις Στίνας, ο στενότερος φίλος και συνεργάτης του, παρά τη μεγάλη διαφορά ηλικίας, ήταν ο Ανδρέας Κεραμόπουλος, ο οποίος είχε αρκετά κοινά χαρακτηριστικά και στις ιδέες και στη θεωρητική κατάρτιση με αυτόν. Όταν ο Κουχτσόγλου, γέροντας πια, μπήκε στο γηροκομείο, εμπιστεύθηκε στον Κεραμόπουλο μια αρκετά αξιόλογη και πλούσια βιβλιοθήκη, καθώς και αρκετά χειρόγραφα. Επειδή, όμως, ο Ανδρέας Κεραμόπουλος συμμετείχε ενεργά στο κίνημα και υπήρχε κίνδυνος να συλληφθεί, εμπιστεύθηκε με τη σειρά του, την βιβλιοθήκη αυτή στο αδελφό του Θανάση Κεραμόπουλο, ο οποίος, όμως, πέθανε από την πείνα κατά τη διάρκεια της κατοχής. Έτσι, βιβλιοθήκη θα έπρεπε να βρίσκεται στα χέρια της συζύγου του Θανάση Κεραμόπουλου, αλλά με το τέλος της κατοχής χάθηκαν τα ίχνη της μαζί και η πολύτιμη αυτή βιβλιοθήκη.

Ο Σταύρος Κουχτσόγλου πέθανε το 1949 στο γηροκομείο, όπως εξιστορεί ο Α. Στίνας, ο οποίος τον γνώρισε στα τελευταία χρόνια της ζωής του. Το θάνατο τον αντιμετώπισε με ψυχραιμία ως επαναστάτης και άθεος. Σε έναν παπά ο οποίος επέμενε φορτικά να τον μεταλάβει, του είπε: «Παπά μου φύγε γιατί θα φτύσω μέσα».

Στο Παράρτημα VI δημοσιεύονται κείμενα του Σ. Κουχτσόγλου.

